

ISSN 2755-1172

kontinuum

kortárs haiku
contemporary haiku

03

kontinuum

kortárs haiku contemporary haiku

kontinuum: kortárs haiku_contemporary haiku, 2. évf. 1. sz. / vol. 2, no. 1

ISSN 2755-1172

© 2022, *kontinuum: kortárs haiku_contemporary haiku*.

© 2022, a szerzők.

© 2022, the authors.

Minden jog fenntartva.

All rights reserved.

szerkesztőbizottság | editorial board

Bogár Ádám Tamás (Folkestone, UK), társszerkesztő | co-editor

Szigethy Rebeka Sára (Folkestone, UK), társszerkesztő | co-editor

Ed Bremson (Raleigh, NC, US), lektor | reader

Marta Chociłowska (Warszawa, PL), lektor | reader

Jim Kacian (Winchester, VA, US), lektor | reader

Réka Nyitrai (București, RO), lektor | reader

Tsuda Hiroyuki (Okaya, JP), lektor | reader

kapcsolat | contact

post@haikukontinuum.com

haikukontinuum.com

haikukontinuum

szerzőinknek | submissions

Szerzőnként egyszerre legfeljebb **7 haikut/szenrjút, és/vagy 1 esszét/tanulmányt/kritikát** várunk, határidőnként (ld. lentebb) **egy alkalommal**. A közlésre szánt művek mellé szívesen veszünk egy rövid, nagyjából 50 szavas bemutatkozást is.

A közlésre szánt írásokat a post@haikukontinuum.com e-mail-címen várjuk; kérjük az írásokat az e-mail szövegébe másolva (illetve különleges formázási igény esetén csatolmányként) küldeni. A tanulmányokat, esszéket, kritikákat és egyéb prózai írásokat MS Word formátumú csatolmányként kérjük küldeni.

Tárgyként a közlésre szánt írás(ok) jellegétől függően a „**HAIKU**”, „**ESSZÉ**”, „**TANULMÁNY**”, „**KRITIKA**”, ill. „**EGYÉB**” szót kérjük megadni. Írásokat jelenleg magyar és/vagy angol nyelven jelentetünk meg. Kérjük, hogy az e-mail szövegében adja meg nevét/szerzői álnevét, e-mail-címét, valamint jelenlegi lakhelyét (település, ország).

határidők

április 1. – május 31. (júliusi szám)

október 1. – november 30. (januári szám)

Please submit no more than **7 haiku/senryu and/or 1 essay/article/review** per submission; please submit **only once** per submission period. You're more than welcome to send us your brief bio (ideally around 50 words) along with submission.

Send submissions in the body of an email (or, in case of any special formatting, as an attachment) to post@haikukontinuum.com. Essays, articles, reviews, and any other prose pieces should be sent as an attachment, in MS Word format. **In the subject of the email**, please enter “**HAIKU**,” “**ESSAY**,” “**ARTICLE**,” “**REVIEW**,” or “**OTHER**,” depending on the type of the submission. **Currently, we publish pieces written in Hungarian and/or English.** Please also include **your name/pen name**, **email address** as well as your **current residence** (town/city and country) in the body of the email.

submission periods

April 1–May 31 (July issue)

October 1–November 30 (January issue)

Tartalom | Contents

Előszó	5
Foreword	6
Haiku és szenrjú Haiku & Senryu	7
Különszekció Special Section	
Kurt Vonnegut 100	39
Egyéb formák Other forms	65
Recenziók Reviews	69
Számunk szerzői Contributors	91

Előszó

Szigethy Rebeka Sára – Bogár Ádám Tamás

Először is köszönjük mindenkinek, aki támogat minket folyóiratunk kissé rögzös útján! Legújabb, immár harmadik számunkkal második évfolyamába lép a *kontinuum: kortárs haiku_contemporary haiku*, a 2022. év különösen forró nyarát pedig pár napos csúszásban bár (elnézést kérünk érte!), mégis méltóképpen köszöntjük: eddigi „legvaskosabb” számunk 159 haikut és egyéb rokon műfajú munkát, illetve 3 könyvkritikát vonultat fel. Ráadásul történetünk első tematikus különszekciójával tisztelgünk a 100 éve született Kurt Vonnegut munkássága előtt, ami a remélnél lényegesen nagyobb érdeklődést és rengeteg pozitív visszajelzést váltott ki - köszönjük nektek!

E számunk tartalmát 26 ország 88 szerzőjének (köztük 16 magyarnak) köszönhetjük, amelyeket mindösszesen 848 írás közül választottunk ki. Mindegyikükhöz jó olvasást kívánunk!

Foreword

Rebeka Sara Szigethy, Adam T. Bogar

First of all, a huge thank you to everyone who supports us on the somewhat rugged journey of our journal. Our latest, third issue opens the second volume of *kontinuum: kortárs haiku_contemporary haiku*, and although we welcome the particularly hot summer of 2022 a few days' late (our sincere apologies!), we do so in style nonetheless: our 'thickest' issue so far, Issue 3 features a grand total of 159 haiku and related work, along with three book reviews. Moreover, we also celebrate the centenary of Kurt Vonnegut's birth with the very first thematic special section in our journal's history, which generated far greater interest and a wider response than we could have hoped for. Thank you all for that!

The contents of this issue have been sourced from 88 authors (including 16 Hungarian ones) hailing from 26 countries, whose work we selected from 848 submissions. Hope you'll enjoy reading them all!

haiku &
senryu

haiku és
szenrjú

[this
page
intentionally
_____]

left

river baptism
that object
coming from afar

approaching storm
a butterfly enters
the flower shop

Adjei Agyei-Baah
Kumasi, GN

sunny saturday
the joy of going
nowhere

workers day
I dance to
protest songs

Oche Akor
Lokoja. NG

deepening
the river's silence
hillside stars

day lily—
the warm touch
of my foster mom

Hifsa Ashraf
Rawalpindi, PK

naming the quiet:
capsules
in my medicine cabinet

end of winter:
the river stones
shape my hands

Michael Battisto
Oakland, CA, US

jazz riffs birds on a wire

up to the sun a heron's neck

Roberta Beach Jacobson
Indianola, IA, US

crochet doll
a bit of grandma
everywhere

guilt ridden the weight of snowflakes

dripping tap the awkward silence between us

Mona Bedi
Delhi, IN

there are almost
never
only three trees

Alan Bern
Berkeley, CA, US

being
not being
jellyfish

Daya Bhat
Bangalore, IN

autumn leaves
still—the syringe
in his arm

Bisshie
Zürich, CH

apple market
parade of planets
on the horizon

Stoianka Boianova
Sofia, BG

gabonakörben
táncolt negyvenkét napig
ördög vitte el

Bojtor Iván
Veszprém, HU

my more
flowery dresses
empty womb

Mirela Brailean
Iași, RO

extraterrestrial email we talk in circles

(found haiku, source: *The Yanti* by Christopher Pike, Tor Books, 2006.)

I might be
a match for you
lonely planet

(found haiku, source: *My Sister's Keeper* by Jodi Picoult, Washington Square Press, 2004.)

Susan Burch
Hagerstown, MD, US

Mars landing –
a space dragon's tail
cuts my dream in two

Paul Callus
Hal Safi, MT

at the water's edge
the heron's flight
strikes silence

Christopher Calvin
Kota Mojokerto, ID

sea fog –
the boatman
is there, is not there

cut flowers
yet
the fragrance

Ram Chandran
Madurai, IN

two note song
a cuckoo fledgling
in the crow's nest

Christina Chin
Kuching, MY

a bottle of wine
i speak
fluent martian

Lorelyn De la Cruz Arevalo
Bombon, PH

minden sarkon ugyanaz
a néni árulja
pirosló magányát

vörösen csorog
a hajnal kopott házfalon -
tövében folyondár

Dobay Katalin
Budapest, HU

a parlamentben
kormányalakítás van
most szögletes lesz

Dobrosi Andrea
Budapest, HU

teaching me
to accept the darkness
wild poppy

after the breaking news
still blooming
the apple tree

Radostina Dragostinova
Sofia, BG

fekete özvegy
hálójában hímez –
párját ritkítja

nyári záportól
úzótt női kalap ül
egy fa tetején

-engs-
Budapest, HU

Alkohol helyett
már a hús ára bosszant
öreges lettünk

*Erdélyi Anika
Rákóczi falva, HU*

egy kiivott poharat
hagyott az asztalon
ezekből építkezem

*Fazakas Attila
Szováta, RO*

Teáskannát hozott
Egy másik galaxisról
A halott fiam.

Ne reménykedjek!
Hiába van diplomám
Csak cigány vagyok

Nyugtalan vagyok
Háború van szomszédban
Vége lesz vagy sem.

Megfeszülök
Csak hét napból áll egy hét
Vasárnap mise!

*Ferenczik Edit Freda
Budapest, HU*

spilled ink
rearranged into crane . . .
my long life

fishing boat . . .
a wasp patches
the morning emptiness

Ivan Gaćina
Zadar, HR

night howls
against the cold
wasteland

Mike Gallagher
Ballyduff, Co. Kerry, IE

spring insomnia
the rows of warplanes
in my shadow

Goran Gatalica
Zagreb, HR

steel bench
a vandal is having
nightmares

Ivan Georgiev
Göttingen, DE

still drizzling –
the song of a rooster
and again

Jorge Alberto Giallorenzi
Buenos Aires. AR

looking back
the spaceship window
mists up

blue planet
there are no seasons
in space

Mark Gilbert
Nottingham, UK

spring breeze
uplifts her mini skirt—
Good Friday

embers glowing
the record
turns Bach

Nicky Gutierrez
Akron, OH, US

spring breeze –
the smell of jasmines
in my hands

Julia Guzmán
Córdoba, AR

Elkőboroltak
málló falhoz támasztott
szép reményeim.

Halászné Magyar Márta
Ecser, HU

news of war ...
a shiver passes
through the switchgrass

winter darkness the depth of a wine glass

while
we
still
can
fall
ing
star

*Jennifer Hambrick
Columbus, OH, US*

night's rain
the sun cradled
in a dewdrop

sunlight—
the shadow
of the cat's bony tail

*David He
Zhuanglang, CN*

old pond
equal parts
water and sky

summer nights
lightning
in a jar

*Jeff Hoagland
Hopewell, NJ, US*

lost in space...
so many unfamiliar
constellations

Marilyn Humbert
Sydney, AU

crocodile bank
skins of jackfruits
strewn all over

Lakshmi Iyer
Trivandrum, IN

Ugyanaz a nap.
A metró grafitpora
ma is átölel.

Karácsony Orsolya
Debrecen, HU

Ápolatlanság
nyers apoteózisa
pongyola pitypang

Köztéri rózsá.
Feledékeny szerelmes
zsebéből lóg ki

*Kartali Zsuzsanna
Keszthely, HU*

the amphitheater
slowly fills up
with moss

war news
the full moon
so pale

*Arvinder Kaur
Chandigarh, IN*

a little bit punk cherry blossoms

old blue car
the rattle of gravel
in my father's voice

Chad Lee Robinson
Pierre, SD, US

outflying
a Dreamliner
the edge of darkness

Ryland Shengzhi Li
Arlington, VA, US

the loosening string of my kite mother and i

Devoshruti Mandal
Varanasi, IN

twilight calm
all of the moon
in the dewdrop

ravens
on the ragged scarecrow
my father's favourite coat

Mark Miller
Shoalhaven Heads, AU

Viharral jöttem
Idegen kikötőbe
Békét találni

Pacsuta Szilvia
Budapest, HU

brush strokes
the deliberate words
of haiku

Christa Pandey
Austin, TX, US

draped over the wire
a pair of green sneakers hangs
next to the moon

John Pappas
Boston, MA, US

dizziness
the pines stretch from white
to white

Kamil Plich
Lübeck, DE

sleepless night
the scrape of
the cat's tongue

winter wheat
a ripple runs through
the murmururation

leaves littering the stream of consciousness

*Bryan Rickert
Belleville, IL, US*

summer hawk
a comma p^ec^kiⁿg
my sentence

*Minal Sarosh
Ahmedabad, IN*

Unzipped

counter-rebuttal

*not waiting
for an echo
raven's croak*

every line sucked into

what we make
of each other's pauses
white noise

an air pocket

*ballooning
from my mouth
the radius of regret*

Shloka Shankar / rs
Bangalore, IN / Middletown, DE, US

ginko walk
a pause
for the waxing moon

Manoj Sharma
Kathmandu, NP

pollarded maple
some things
never grow back

this desire
for closure
daylily

Joshua St. Claire
New Freedom, PA, US

williwaw this sudden change in our circumstances

steady sleet the ! ! ! ! of gannets

*Debbie Strange
Winnipeg, CA*

szétszórt mosolyod
kapkodom nyávogó
porcicák közül

*Sümegei Attila
Székesfehérvár, HU*

Az asztalomon
ezer kallódó ikon
szép káoszt alkot

*Szabó Dániel
Keszthely, HU*

cseresznyevirág
gyengéden szálló szirmok
lehullt kimonó

ezüst táncot jár
nászra készülődő hal
lecsap a sirály

Szentkirályi Fittler József
Dunakeszi, HU

mountain clouds
taruca pursue
their dreams

Richard Thomas
Plymouth, UK

lurking in my pen notes to self

David Watts
Mill Valley, CA, US

winter's onset
she steeps the tea
with the same bag

on the wildflower trail
the tattooed runner
blends in

Christine Wenk-Harrison
Lago Vista, TX, US

rövid színekben
íngék
civakodó elméletek

Zalka Míra Hanna
Budakeszi, HU

butterfly hunt...
the child comes back
with a wounded knee

Hassane Zemmouri
Algiers, DZ

különszekció |
special section

Kurt Vonnegut
100

[this
page
intentionally
_____]

left

between
war and peace
a bluebird

propaganda moon
the truth
in a loon's cry

*Marilyn Ashbaugh
Edwardsburg, MI, US*

on the notice board
a Vonnegut quote
without punctuations

*R. Suresh Babu
Chikmagalur, IN*

not every story ends
with a moral
for instance I

my head
beside her head
night moon

Daya Bhat
Bangalore, IN

az egész bolygó műveletlen őseinek almafái között

(talált haiku, forrás: Kurt Vonnegut: *Börleszk, avagy Nincs többé magány* [ford. Borbás Mária], Európa, 1981.)

warning signals on the beach our gestures so listless

(found haiku, source: *Bluebeard* by Kurt Vonnegut, Dell, 1998.)

land mine . . .

the old man

reading books again

(found haiku, source: *Bluebeard* by Kurt Vonnegut, Dell, 1998.)

stories after nightfall a mouthful of jewels

(found haiku, source: *Bluebeard* by Kurt Vonnegut, Dell, 1998.)

fabulating
the everyday
plunge into the depths of dystopia

(found haiku, source: *Kurt Vonnegut and the American Novel*
by Robert T. Tally Jr., Continuum, 2011.)

Adam T. Bogar
Folkestone, UK

hallgatom, látom:
„Keresztény nemzet vagyunk.
Lábjáték tilos!”

A legjobb dolog
idiótának lenni
most olvashatok

Bojtor Iván
Veszprém, HU

gravity all the things they think up

(found haiku, source: “Harrison Bergeron” by Kurt Vonnegut, Jr.)

milk bottle moon synchronizing their heartbeats

(found haiku, source: “Harrison Bergeron” by Kurt Vonnegut, Jr.)

*Susan Burch
Hagerstown, MD, US*

melancholia
I bow before
the Laughing Buddha

*Jeaunice Tribue Burnette
Albany, GA, US*

a star ignites
the unseen blink
of an eon

petro c. k.
Seattle, WA, US

in the distant
gunshots ring out
day moon

Erin Castaldi
Mays Landing, NJ, US

unfolding the paper –
a butterfly
that was not

Ram Chandran
Madurai, IN

én és Vonnegut
barátok lettünk – így hát
„Nincs többé magány”

-engs-
Budapest, HU

wild fog . . .
liquefied sentences
about transience

Ivan Gaćina
Zadar, HR

the love
always in another piece
of amber

Ivan Georgiev
Göttingen, DE

collapsed facade –
in a kitchen
some red flowers

Jorge Alberto Giallorenzi
Buenos Aires, AR

half burnt photo –
an old woman
asks for information

Julia Guzmán
Córdoba, AR

Sziromszoknyába
rejtőzött gonoszság – most
szép tavaszt mímel.

Halászné Magyar Márta
Ecser, HU

close of the day
his voice still breaking
into shrapnel

monkey house
staring out of the cage
of my skull

John Hawkhead
Bradford on Avon, UK

after the massacre a non-person in the fog

(found haiku, source: *Slaughterhouse-Five* by Kurt Vonnegut)

bombshells
the jangled quiet
of birds

(found haiku, source: *Slaughterhouse-Five* by Kurt Vonnegut)

Arvinder Kaur
Chandigarh, IN

sitting amidst
the summer meadow
in a Humvee

staring at
my severed arm
who am I?

plane after plane
lifting us past
1.5 degrees

a man screaming
down the subway station
winter wind

Ryland Shengzhi Li
Arlington, Virginia, US

scavenging
an eagle adds lead
to its collection

Richard L. Matta
San Diego, CA, US

the end
where all the lines stopped
was a beetfield

(found haiku, source: *Slaughterhouse-Five* by Kurt Vonnegut)

Rob McKinnon
Bridgewater, AU

warm waves blush
this lovely light—
the diver sun

(found haiku, source: *Moby-Dick* by Herman Melville)

a spear of summer grass
green leaves and dry leaves
the song of me rising

(found haiku, source: “Song of Myself” by Walt Whitman)

shadows
mock my sight
so far from home

(found haiku, source: “Sonnet 61” by William Shakespeare)

Wilda Morris
Bolingbrook, IL, US

stardust a child made of tumbleweed

Kelly Moyer
Winston Salem, NC, US

a nuclear attack
should I bother
going to the toilet?

Kamil Plich
Lübeck, DE

being without grammar wildflowers

cloudy day

a traveller tracks the sun

through sunflowers

the karma of words spoken mountain echo

Srinivas S
Rishi Valley, IN

VR vacation
your voice in the streams
of logits

polar night
I embrace the darkness
within

Barun Saha
Bangalore, IN

budding branches
a browser window
for every thought

wilderness
the comfort of
constellations

Agnes Eva Savich
Austin, TX, US

free will sliding down an apostrophe

what god is the husk of religion

depersonalization find the words to your peace

(found haiku, source: *Cat's Cradle* by Kurt Vonnegut)

Shloka Shankar
Bangalore, IN

spring walk
the whole park
poo-tee-weets

unstuck in time a hummingbird

Tomislav Sjekloća
Cetinje, ME

száz sor a sátor
vissza az elejére
százszor se tábor

Sümegei Attila
Székesfehérvár, HU

bring only kindness to the Goldilocks Zone

Patrick Sweeney

Misawashi, JP

exactly as it should be a blob of clay

(found haiku, source: *If This Isn't Nice, What Is?* by Kurt
Vonnegut, Seven Stories Press, 2013.)

lead coffin
catching her
breath

last will and testament
leaving his time machine
to the grandchildren

Herb Tate
Jersey, UK

I try to find
the words to tell her
I'm alien

war-torn
I learn not to stand too close
to the windows

C.X.Turner
Birmingham, UK

far from home...
rain rising
on a distant planet

terraforming—
this time
no wasps

Tony Williams
Glasgow, UK

[this
page
intentionally
_____]

left

other
forms

egyéb
formák

[this
page
intentionally
_____]

left

moving day

i discard

every memory

only to pocket

a bag

of your teeth

Kelly Moyer

Winston Salem, NC, US

the trip down much shorter

quaking the depths

of her rabbit

the coo of doves

Robert Moyer/Kelly Moyer

Winston Salem, NC, US

das Ding

within her void

i am reborn

a total stranger

Vijay Prasad/*Kelly Moyer*

Patna, IN/*Winston Salem, NC, US*

reviews

recenziók

[this
page
intentionally
_____]

left

Etheric Clouds: The Alchemy of Senses in the Haiku Explosions of Dejan Bogojevich

Bogojevich, Dejan. *Eterični oblaci / Etheric Clouds*,
foreword by Dimitar Anakiev, 2020. Ebook, 37 pp., no
ISBN/ISSN. Available online from *The Haiku Founda-
tion Digital Library*,
[https://thehaikufoundation.org/omeka/items/show/
5946](https://thehaikufoundation.org/omeka/items/show/5946).

The haiku collection *Etheric Clouds* by Dejan Bogojevich makes us empathetic to illuminated moments, and restores our ability to perceive the original unity of realities beyond the visible. In this game of verses, it combines the instantaneous and the eternal. Small fragments of the individual dissolve in the entirety of the outside world.

In his 'white' poems, Bogojevich's home is laced with creative impulses and motherly prayers:

Annunciation day –
intertwined shadows
talking in the park (p. 14.)

dandelion filed –
white clouds merging
high above (p. 14.)

Dreams overlay colorful spaces, ambivalence reveals hidden deeper layers:

Sunrays
correcting mistakes in my
manuscript. (p. 17.)

shadows playing –
galloping black horses
reach the wind (p. 12.)

a green-eyed girl
in a green dress –
her lips red (p. 18.)

bluishness of the day –
the sleepy people's cries
on the frozen rocks (p. 16.)

one more night
leaving after
a blue bird (p. 32.)

Clarity of perceptions and feelings characterizes
Bogojevich's poetics. The contrast between continuous move-
ment and intense rest:

a tranquil day –
a shadow, cacti and poems
on the storm (p. 16.)

And suggestiveness reinforced by a tangible expression of condi-
tions:

cactus flower
lasts for a day –
deadly wound (p. 15)

As most modern haiku poets, Bogojevich does not always write in the traditional 5-7-5 syllable pattern, nor is he constrained by the use of *kigo* (season words) in his work. He seems to agree with Sayumi Kamakura's view that the sincerity of emotions is more important than the use of season words.¹ Many of his haiku feature definite masculine overtones and an erotic aftertaste ("The night is coming" [p. 17.], "Afternoon heat" [p. 21.]). Feelings and sensory experiences overflow throughout his book:

the smell of cinnamon –
I fell in love
on the edge of the mountain (p. 37.)

In these haiku, the primordial call of the nature and totemic rumbling merge with lyrical and epicurean sensations, romance and biblical references, creating a truly active and universal eroticism:

¹ Kumar, Santosh. Foreword. ブラックカード / *Black Card* / *Tarjeta negra* by Ban'ya Natsuishi, Cyberwit, 2013, p. 32.

rhythm of tom-tom
and words of love:
eruption of semen (p. 28.)

hips
between
my hands (p. 18.)

awakened whirls:
her crotch pulsating
on my palm (p. 19.)

The taste of your
lips is a taste
of a rib (p. 19.)

the words of love
like silent rains:
the death is approaching (p. 18.)

In his treatise *On the Sublime*, Longinus writes, “I would confidently lay it down that nothing makes so much for grandeur as genuine emotion in the right place. It inspires the words as it were with a fine frenzy and fills them with divine spirit.”² In his haiku, Bogojevich manages to engage such grandeur by evoking “true emotion” throughout a variety of themes and con-

² Longinus. “On the Sublime,” translated by W.H. Fyfe. *Aristotle XXIII*, 2nd ed. (Loeb Classical Library), edited by Jeffrey Henderson, Harvard UP, 1995, p. 183.

texts, ranging from personal memories (“sound of a harp” [p. 19.], “St. Stefan's Day” [p. 20.]), fleeting apparitions (“Summer sunrise” [p. 20.], “A river island” [p. 21.], “distance” [p. 27.], “Picking apples” [p. 22.]), and antique heroes and myths (“Sisiphus Myth” [p. 22.]), through soulful spaces of seclusion created by the music of great composers (“Bach's fugue” [p. 23.], all the way to surrealistic vibrations and impressionistic tonality (“The sound of accordion...” [p. 25.], “Uncompleted dream” [p. 25.]), and even to Bogojevich’s reflections on his own artistic relationship with the absurdism and turmoil of the 20th century (“thought of” [p. 33.], “poem is a body” [p. 28.]).

Topics beyond the present time are also significant for Bogojevich’s poetry. From the past, the Yugoslav Wars and their aftermath are forever etched into the subconscious (“bombing of Valjevo” [p. 33.]), while in other poems, we can watch the future being made (“fresh clay” [p. 32.]).

In the 21st century, haiku emerged as probably the most popular form of poetry in the world, and the region of South-eastern Europe is also actively involved in this process, with clearly defined and individual voices. Dejan Bogojevic is among the most impressive, sensitive, and accomplished among these voices, with a vision for the future of the poetry.

Reviewed by Stoianka Boianova & Minko Tanev
Sofia, BG

Etheric Clouds: érzékek alkímiája Dejan Bogojević haiku-kitöréseiben¹

Dejan Bogojević: *Eterični oblaci / Etheric Clouds* [Éteri felhők, szerb és angol nyelven], Dimitar Anakiev előszavával, 2020. E-könyv, 37 o., nincs ISBN/ISSN.
Elérhető online a The Haiku Foundation Digital Library oldalán:
<https://thehaikufoundation.org/omeka/items/show/5946>.

Dejan Bogojević szerb haikuköltő *Etheric Clouds* (Éteri felhők) c. kötetében meginvitál minket, olvasókat, hogy részesei lehessünk megannyi pillanatnyi megvilágosodásnak, és újra képessé tesz minket arra, hogy érzékelhessük a láthatón túli valóságok ősi egységét. Versei játékában keveredik a pillanatnyi és az örökkévaló, az egyén apró töredékei pedig beleoldódnak a külvilág teljességébe.

„Fehér” verseiben Bogojević otthonát a kreativitás hullámai és az anyai imák járnak át:

Annunciation day –
intertwined shadows
talking in the park

Gyümölcsoltó Boldogasszony . . .
összefonódott árnyékok
parkbeli párbeszéde (14. o.)

dandelion [field] –
white clouds merging
high above

pitypangmező . . .
fehér felhők olvadnak össze
a magasban (14. o.)

¹ A szöveget és a verseket fordította: Bogár Ádám Tamás.

Álmok fedik el a színpompás tereket, a többértelműség pedig további rejtett mélységeket tár fel:

Sunrays	napsugarak
correcting mistakes in my	korrektúrázzák
manuscript.	kéziratom hibáit (17. o.)

shadows playing –	árnyak játéka . . .
galloping black horses	galoppozó fekete lovak
reach the wind	utolérik a szelet (12. o.)

a green-eyed girl	zöldszemű lány
in a green dress –	zöld ruhában . . .
her lips red	ajka vöröslik

bluishness of the day –	a nap kékesége . . .
the sleepy people's cries	álmos alakok kiáltoznak
on the frozen rocks	a fagyott sziklákon

one more night	még egy éjjel
leaving after	elindulok
a blue bird	egy kék madár után

Bogojević poétikájának jellemzői az érzéketek és érzések tisztasága, a folyamatos mozgás és az intenzív nyugalom közötti kontraszt:

a tranquil day –	nyugodt nap . . .
a shadow, cacti and poems	árnyék, kaktuszok és versek

on the storm

a viharról (16. o.)

A körülmények kézzelfogható kifejezése is szuggesztíven hat:

cactus flower

csak egy napig nyílik

lasts for a day –

a kaktuszvirág . . .

deadly wound

halálos seb (15. o.)

A modern haikuköltők többségéhez hasonlóan Bogojević sem mindig követi a hagyományos 5-7-5-ös szótagszám-mintázatot, és *kigot* (azaz „évszakszót”) sem feltétlenül használ verseiben. Úgy tűnik, ő is osztja a japán költőnő, Kamakura Szajumi véleményét, miszerint az évszakszavak használatánál fontosabb, hogy verseinkben őszintén jelenítsük meg az érzelmeket.² Bogojević számos haikujának van határozottan maszkulin felhangja és erotikus utóíze („The night is coming” [Közeleg az éj, 17. o.], „Afternoon heat” [Délutáni forróság, 21. o.]), az érzések és az érzéki tapasztalatok az egész kötetet áthatják:

the smell of cinnamon –

fahéjillat . . .

I fell in love

szerелеmbе estem

on the edge of the mountain

a szakadék peremén (37. o.)

E haikukban a természet ősi szava és totemisztikus dübörgés olvad egybe lírai, epikúroszi érzetekkel, románcsal és bibliai utalásokkal, ami aktívan és egyetemesen áterotizálja a verseket:

² Santosh Kumar: Foreword. [Előszó] In: Nacuisi Banja: ブラックカード / *Black Card / Tarjeta negra*. [Fekete macska] Allahabad, IN, Cyberwit, 2013, 32. o.

rhythm of tom-tom and words of love: eruption of semen	tamtamritmus és szerelmes szavak: mindent elöntő ondó (28. o.)
hips between my hands	csípője a kezeim között (18. o.)
awakened whirls: her crotch pulsating on my palm	feltámadó örvények: ágyéka lüktet a tenyeremben (19. o.)
The taste of your lips is a taste of a rib	Ajkaid íze egy oldalborda íze (19. o.)
the words of love like silent rains: the death is approaching	szerelmes szavak mint a csendes eső: közeleg a vég (18. o.)

A fenségről szóló traktátusában a Pseudo-Longinos néven ismert szerző a következőt írja: „Mert bátran állíthatom, hogy semmi sem oly nagyszerű, mint a maga helyén az igazi szenvedély, ez olyan, mintha elragadtatás, mámorosan áradó ihlet s szinte isteni sugallat teremné szavait.”³ Bogojević haikui-nak „igazi szenvedélye” képes megidézni ezt az elragadtatást és ihletet témák és kontextusok sokaságán átívelően, a személyes

³ Pseudo-Longinos: *A fenségről*. Ford. Nagy Ferenc, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1965, 29. o.

emlékektől kezdve („sound of a harp” [hárfa hangja, 19. o.], „St. Stefan's Day” [Szent István napja, 20. o.]) a tünékeny képeken („Summer sunrise” [Nyári napkelte, 20. o.], „A river island” [Folyami sziget, 21. o.], „distance” [távolság, 27. o.], „Picking apples” [Almaszedés közben, 22. o.]), antik hősökön és mítoszokon („Sisiphus Myth” [Sziszüphosz mítosza, 22. o.]), valamint a legnagyobb zeneszerzők zenéje által teremtett lélekteli magány terein át („Bach's fugue” [Bach-fúga, 23. o.] egészen a szürrealista rezgésekig és impresszionista hangzásokig („The sound of accordion...” [Harmonika hangja, 25. o.], „Uncompleted dream” [Félbeszakadt álom, 25. o.]), sőt, akár a Bogojevićnek a 20. század abszurd zűrzavarával való művészi kapcsolatát bemutató önreflexióig („thought of” [arcomat, 33. o.], “poem is a body” [a vers egy test, 28. o.]).

A jelentől eltérő idősíkok megjelenítése szintén jelentős téma Bogojević költészetében. A délszláv háború és annak következményei által formált múlt mindörökké beleivódott a tudatalattiba („bombing of Valjevo” [Valjevo bombázása, 33. o.]), míg más verseiben szemtanúi lehetünk a jövő alakulásának („fresh clay” [friss agyag, 32. o.]).

A 21. században a haiku a világ talán legnépszerűbb költészeti műfajává vált, Délkelet-Európa pedig jól definiált, egyedi költői hangjai révén aktív résztvevője e folyamatnak. Dejan Bogojević mindezek között is az egyik leghatásosabb, legérzékenyebb és legkiforrottabb hang: ezen a hangon osztja meg velünk látomását a költészet jövőjéről.

*A recenziót írta: Sztojanka Bojanova – Minko Tanev
Szófia, BG*

Review of *Scaring Crow* by Adjei Agyei-Baah

Agyei-Baah, Adjei. *Scaring Crow*, foreword by Hiroaki Sato, Buttonhook Press, 2022. Ebook, 44 pp., no ISBN/ISSN. Available online from *OPEN: Journal of Arts & Letters*, <https://oalart.com/buttonhook-press2022-chapbook-seriespoetry-all-forms-styleshaikuadjei-agyei-baahscaring-crow>.

In *Scaring Crow*, Adjei Agyei-Baah revives the scarecrow's significance in modern haiku by showcasing its continued relevance as a symbol of agriculture but also of strength and perseverance. He brings the scarecrow to life by brilliantly detailing all that the scarecrow must endure in its Ghanaian environment while using language and images that are easily accessible and relatable to the human experience.

still holding the fort
the scarecrow's post
eaten by termites

Exemplifying the haiku spirit, Agyei-Baah shares the endurance of the peasant farmer through the lens of the scarecrow, allowing us to feel connected to their plight.

African drought–
the peasant farmer, not different
from his scarecrow

This collection left me with the impression that we are all scare-crows battling our own storms, fragile-looking but strong! Scaring Crow is a worthwhile addition to any haiku library.

Reviewed by M. R. Defibaugh
Chesterfield, VA, US

Adjei Agyei-Baah: *Scaring Crow* (könyvkritika)¹

Adjei Agyei-Baah: *Scaring Crow* [Madárijesztő, angol nyelven], Szato Hiroaki előszavával, Buttonhook Press, 2022. E-könyv, 44 o., nincs ISBN/ISSN. Elérhető online az *OPEN: Journal of Arts & Letters* oldalán: <https://ojs.alart.com/buttonhook-press2022-chapbook-seriespoetry-all-forms-styleshaikuadjei-agyei-baahscaring-crow>.

Scaring Crow című kötetében a ghánai haikuköltő Adjei Agyei-Baah verseiben a madárijesztő alakjának jelentőségét vizsgálja a modern haikuban. Érzékletesen mutatja be, hogyan él tovább a madárijesztő egyfelől a mezőgazdaság, másfelől viszont az erő és kitartás szimbólumaként is. Verseiben képletesen szólva életre kelti őket, részletesen bemutatva, mi mindent kell kiállniuk a ghánai madárijesztőknek, mindehhez pedig könnyen érthető és általános emberi tapasztalatokban gyökerező nyelvezetet és képeket használ.

still holding the fort
the scarecrow's post
eaten by termites

még mindig kitart . . .
a madárijesztő rúdját
termeszek eszik

A haiku szellemének példajaképpen Agyei-Baah a madárijesztő szemszögéből tekint a földművelő paraszt kitartására, ezáltal hozzánk, olvasókhoz is közel hozza küzdelmes sorsát.

¹ A szöveget és a verseket fordította: Bogár Ádám Tamás.

African drought–	afrikai aszály . . .
the peasant farmer, not different	a földműves sem más,
from his scarecrow	mint a madárijesztője

Agyei-Baah verseit olvasva úgy érzem, mindannyian a saját viharainkkal dacoló madárijesztők vagyunk: látszólag törékenyek, belül mégis erősek. A *Scaring Crow*-nak ott a helye minden haiku iránt érdeklődő olvasó könyvtárában!

A recenziót írta: M. R. Defibaugh
Chesterfield, VA, US

Al-one-ness:
the field of why by Shloka Shankar

Shankar, Shloka. *the field of why*, Yavanika Press,
2022. Pbk., 72 pp., no ISBN/ISSN. Buy it here:
<https://yavanikapress.wixsite.com/home/the-field-of-why>.

The path of personal growth is walked alone, in a loneliness of being one with oneself, and this state of 'al-one-ness' provides the foundation for *the field of why*, Shloka Shankar's brand new collection of haiku and visual art. Published by Yavanika Press, a vanguard publisher of haiku and related work from India, the volume is a celebration of both Shankar's progressive stance when it comes to Japanese short-form poetry and of Yavanika Press itself, being its 50th published title.

The tone of Shankar's book is one of restless stillness, with poems organized around elongated haiku moments that are not so much moments as developments. Instead of concrete mental imagery, Shankar's poems often capture moments and states of transition, of change, which can be seen as the overarching motif of the volume:

walking to think I happened (p. 3)

empty for the moment until whenever (p. 12)

The titular poem of the collection is no exception to this:

erecting landmarks in the field of why (p. 43.)

In this image of transition, of construction, of growth, Shankar claims and creates her own space in a universe of answers, and in doing so, she discovers some of her own questions. The poems circle a number of whys and hows (to refer back to the collection's opening inscription quoted from Nietzsche), ranging from loss and isolation through creative pursuits to memory and influence:

aubade—
your hands hold up
my sky (p. 56)

in my bones the dimness of someone else's voice (p. 34)

the routine of memory in a windowless room (p. 10)

folding a handkerchief my anxiety of influence (p. 11.)

Here, the familiar process of folding a handkerchief acquires a metaphysical dimension through the intertextual reference to Harold Bloom's theory of "the anxiety of influence". In his monograph of the same title, Bloom confronts the idea that poetic tradition and the works of one's literary and artistic forebears pave a way and provide a convenient framework poets (and by extension, other creatives) can rely on in their own creative endeavors. Instead, Bloom considers how the influence of tradition can in fact be a source of overwhelming anxiety as it's a constant reminder of all that's already been said, done, and achieved, exerting an immense pressure on fledgling poets to create something completely new and original. In a similar

manner, handkerchiefs tend to be folded in specific ways, which is something we learn from previous generations, representing a tradition of their own. In Shankar's monoku, the simple gesture of folding a handkerchief succinctly materializes the weight of tradition pressing down on all of us, yet not unlike the handkerchief itself, the imagery can also be turned around: in a parallel yet equally valid reading of this ku, anxiety is caused by the realization that we are in fact exerting an influence on our own traditions, changing them, if ever so slightly, by the simple fact of being individuals and having our own ways.

Shloka Shankar's first full length collection of haiku is a powerhouse of layered mental imagery and has the potential to become an instant classic.

*Reviewed by Adam T. Bogar
Folkestone, UK*

Shloka Shankar: *the field of why* (könyvkritika)

Shloka Shankar: *the field of why* [miért-mező, angol nyelven], Yavanika Press, 2022. Ragasztott puhatáblás papírkötés., 72 o., nincs ISBN/ISSN. Online megvásárolható a következő címen:

<https://yavanikapress.wixsite.com/home/the-field-of-why>.

A személyiségfejlődés útját mindenki egyedül járja be, az önmagunkkal való azonosság magányában, és éppen ez a fajta magány képezi Shloka Shankar legújabb, haikukat és vizuális munkákat tartalmazó kötetének, a *the field of why*-nak az alapját. A kötetet a Yavanika Press, India egyik leginkább előremutató, haikuval és társműfajaival foglalkozó kiadójának gondozásában jelent meg, és a könyv egyszerre ünnepli Shankarnak a japán eredetű költészeti műfajokkal szembeni progresszív hozzáállását és magát a Yavanika Presst is, amelynek ez a jubileumi, 50. kiadványa.

Shankar kötetét áthatja egyfajta nyughatatlan nyugalom: a versek elnyújtott haiku-pillanatok – vagy még inkább „haiku-fejlemények” – mentén rendeződnek össze. Konkrét képek és képzetek helyett Shankar versei gyakran az átmenet, a változás pillanatait és állapotait ragadják meg, ez a motívum fogja össze a kötetet:

walking to think I happened

séta közben gondolkodva megtörténtem (3. o.)

empty for the moment until whenever
per pillanat üres egészen akármeddig (12. o.)

Ezalól a kötet címadó verse sem kivétel:

erecting landmarks in the field of why
miért-mezőn helyezem el a határköveket (43. o.)

A kép átmenetről, építésről, növekedésről beszél, Shankar pedig e képben ragadja és teremti meg saját terét a válaszok univerzumában, ezáltal pedig saját kérdései közül is felfedez néhányat. Visszaulva a kötet Nietzschétől kölcsönzött mottójára, a versek számos miértet és hogyan kerülgetnek, a vezsteségtől és elszigeteltségtől kezdve a kreativitás kiélésén át egészen az emlékekig és a hatásokig:

aubade—	hajnali ének . . .
your hands hold up	a te kezeid tartják
my sky	égboltomat (56. o.)

in my bones the dimness of someone else's voice
csontjaimban valaki más halovány hangja (34. o.)

the routine of memory in a windowless room
az emlékezés rutinja egy ablaktalan szobában (10. o.)

folding a handkerchief my anxiety of influence
hatásomtól iszonyodva hajtogatom a zsebkendőt (11. o.)

A legutolsó versben a zsebkendő-hajtogatás ismerős folyamata metafizikai mélységet kap a Harold Bloom „hatásiszony-elméletére” tett intertextuális utalással. *The Anxiety of Influence* című monográfiájában Bloom szembemegy azzal az elképzeléssel, miszerint a költészeti tradíció és az irodalmi és művészeti elődök munkája kikövezik az új szerzők útját, kényelmes mankót biztosítva a költőknek (és tágabban értelmezve minden alkotónak) szárnyaik próbálgatásához. Bloom ehelyett arról ír, hogy a hagyomány befolyása és hatása valójában egyfajta mindent átható szorongás forrása: állandóan emlékeztet mindarra, amit már elmondtak, megtettek és véghezvittek, mindez pedig hatalmas nyomás alatt tartja a kezdő költőket, hogy valami egészen újat és eredetit alkossanak. Hasonlóképpen, a zsebkendő-hajtogatásnak rendszerint megvan a bevett, megszokott módja, ami jellemzően nemzedékről nemzedékre öröklődik, ezáltal maga is egyfajta tradíciót teremtvé. Shankar monokuibán (azaz egysoros haikuiban) a zsebkendő-hajtogatás egyszerű gesztusa hatásosan jeleníti meg a mindannyiunkra nehezedő tradíció súlyát, azonban – a zsebkendőhöz hasonlóan – e képnek is két oldala van. A haiku egy párhuzamos, ám éppoly érvényes olvasásban a szorongást az a felismerés okozza, hogy mi magunk is hatást fejtünk ki saját tradícióinkra: ha csak kicsit is, de megváltoztatjuk azokat, azon egyszerű ténynél fogva, hogy mindannyian egyéniségek vagyunk, a magunk bevett módjaival.

Shloka Shankar első hosszabb haikukötete a rétegezett költői képek valódi tárháza, amiben megvan minden, ami ahhoz kell, hogy a műfaj klasszikusává váljon.

*A recenziót írta és a verseket fordította: Bogár Ádám Tamás
Folkestone, UK*

contributors

számunk

szerzői

[this
page
intentionally
_____]

left

Adjei Agyei-Baah

Kumasi, GN

Oche Akor

Lokoja. NG

Marilyn Ashbaugh

Edwardsburg, MI, US

Hifsa Ashraf

Rawalpindi, PK

R. Suresh Babu

Chikmagalur, IN

Michael Battisto

Oakland, CA, US

Roberta Beach Jacobson

Indianola, IA, US

Mona Bedi

Delhi, IN

Alan Bern

Berkeley, CA, US

Daya Bhat

Bangalore, IN

Bisshie

Zürich, CH

Adam T. Bogar

Folkestone, UK

Stoianka Boianova

Sofia, BG

Bojtor Iván

Veszprém, HU

Mirela Brailean

Iași, RO

Susan Burch

Hagerstown, MD, US

Jeaunice Tribue Burnette

Albany, GA, US

petro c. k.

Seattle, WA, US

Paul Callus

Hal Safi, MT

Christopher Calvin

Kota Mojokerto, ID

Erin Castaldi
Mays Landing, NJ, US

Fazakas Attila
Szováta, RO

Ram Chandran
Madurai, IN

Ferenczik Edit (Freda)
Budapest, HU

Christina Chin
Kuching, MY

Ivan Gaćina
Zadar, HR

M. R. Defibaugh
Chesterfield, VA, US

Mike Gallagher
Ballyduff, Co. Kerry, IE

Lorelyn De la Cruz Arevalo
Bombon, PH

Goran Gatalica
Zagreb, HR

Dobay Katalin
Budapest, HU

Ivan Georgiev
Göttingen, DE

Dobrosi Andrea
Budapest, HU

Jorge Alberto Giallorenzi
Buenos Aires. AR

Radostina Dragostinova
Sofia, BG

Mark Gilbert
Nottingham, UK

-engs-
Budapest, HU

Nicky Gutierrez
Akron, OH, US

Erdélyi Anika
Rákóczipfalva, HU

Julia Guzmán
Córdoba, AR

Halászné Magyar Márta
Ecser, HU

Jennifer Hambrick
Columbus, OH, US

John Hawkhead
Bradford on Avon, UK

David He
Zhuanglang, CN

Jeff Hoagland
Hopewell, NJ, US

Marilyn Humbert
Sydney, AU

Lakshmi Iyer
Trivandrum, IN

Karácsony Orsolya
Debrecen, HU

Kartali Zsuzsanna
Keszthely, HU

Arvinder Kaur
Chandigarh, IN

Ryland Shengzhi Li
Arlington, VA, US

Devoshruti Mandal
Varanasi, IN

Richard L. Matta
San Diego, CA, US

Rob McKinnon
Bridgewater, AU

Mark Miller
Shoalhaven Heads, AU

Wilda Morris
Bolingbrook, IL, US

Kelly Moyer
Winston Salem, NC, US

Robert Moyer
Winston Salem, NC, US

Pacsuta Szilvia
Budapest, HU

Christa Pandey
Austin, TX, US

John Pappas

Boston, MA, US

Kamil Plich

Lübeck, DE

Vijay Prasad

Patna, IN

Bryan Rickert

Belleville, IL, US

Chad Lee Robinson

Pierre, SD, US

Srinivas S

Rishi Valley, IN

Barun Saha

Bangalore, IN

Minal Sarosh

Ahmedabad, IN

Agnes Eva Savich

Austin, TX, US

Shloka Shankar

Bangalore, IN

Manoj Sharma

Kathmandu, NP

Tomislav Sjekloća

Cetinje, ME

Joshua St. Claire

New Freedom, PA, US

Debbie Strange

Winnipeg, CA

Sümegi Attila

Székesfehérvár, HU

Patrick Sweeney

Misawashi, JP

Szabó Dániel

Keszthely, HU

Szentkirályi Fittler József

Dunakeszi, HU

rs

Middletown, DE, US

Minko Tanev

Sofia, BG

Herb Tate

Jersey, UK

Richard Thomas

Plymouth, UK

C.X. Turner

Birmingham, UK

David Watts

Mill Valley, CA, US

Christine Wenk-Harrison

Lago Vista, TX, US

Tony Williams

Glasgow, UK

Zalka Míra Hanna

Budakeszi, HU

Hassane Zemmouri

Algiers, DZ

kontinuum

kortárs haiku
contemporary haiku

haikukontinuum.com